

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

De sancta Dorothea.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

nos debemus primo preparare ad bonuz opus. Et quia bona opera maxime consistunt in partibus penitentie. que sunt quinque. scilicet contritio. confessio. afflictio. oratio. et erogatio. Ideo dicit de istis quinque virginibus que habuerunt quinque lampades. in quibus habebant oleum caritatis. sine quo nihil deo placet. ut dicit Gregorius in quadam Omelia super Iohanne. Secundo debemus ei obviare per desiderium deuotionis. Dicit autem Ecclesiastici. xv. que homines stulti non apprehendunt illum scilicet sponsum celestem. sed homines sensati obuiabunt illi. Quis autem stultior illo qui sine deuotione putat peruenire ad conspectum tanti regis coram quo angeli contremiscunt. Lerte ut videmus stulti repelluntur ab aula regum. ut dicit Hester. iiii. Non decet sacco indutum aulam intrare regis Asueri. Tertio debemus intrare per contemplationis gustum. hic per fidem et tandem per apertam visionem et fruitionem dulcedinis diuine. Unde Psalmista hortatur nos hic ad primum. Intrate in conspectu eius in exultatione. Ruptie autem iste eternales significare sunt per nuptias agni Apocal. xix. Beati inquit qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Et bene iocunditas nuptiarum celestium comparat. Sicut enim in nuptiis sit ornatus vestium solennium. Sic gloria patrie celestis erit claritudo nostrorum corporum. Ad Philip. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Ideo dicit christus ad animas. Vestium te discoloribus. et calciaui te iacincto et cinxi te bisso. et indui te subtilibus. et ornauit te ornamento Ezechiel. xvi. Secundo quia ibi erunt delicatissima fercula. Ecc. xxiiij. Spiritus meus super mel dulcis. et hereditas mea super mel et fauam. Tunc enim dicit christus suis Canticoz. v. Comedite amici. et bibite. et inebriamini charissimi. Sed de quo tunc inebriabimur. Lerte ab ubertate domus eius et torrente voluptatis eius. ut secundum multitudinem dolorum in corde electorum consolaciones dei lenificet animas eorum. Hoc est quod ait saluator de se. que percinget se et transiens ministrabit illis Luce. xij. et Luce. xxij. Quis beatus qui manducat panem in regno dei. Luce. xiiij. Tertio quia ibi erit suauis instrumentorum me-

loria Thobie. xiiij. Per vicos eius cantabitur alleluia. id est. laudabit deus in sanctis suis ineffabiliter. Hoc admiras Beatus dicit. Unde tibi o anima mea. vnde tibi tam ineffabilis gloria. ut eius sponsa meraris esse in quem angeli desiderant prospicere. Quid retribuens domino. pro omnibus que retribuit tibi. ut sis sacre mensae regis conuiuina. socias denique thalami. ut introducat te rex in cubiculum suum. Ad quod nos perducere dignetur pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

Di sequentes sermones usque ad sermonehem de corpore christi exclusiue sunt et Socco

De sancta Dorothea.
Sermo XVI.
Virgo cogitat que domini sunt et quomodo placeat deo ut sit sancta corpore et spiritu. I. Corinth. vij. In uerbis positus tria tangit apostolus. scilicet statum excellentem. actum competentem. et finem congruentem. Primum ibi. Virgo. Virginitas enim omni statui excellentior est. Secundum ibi. cogitat. In quo tangit actum tali statui competentem. Virgines enim que a maritali debito et a corpore seculi sunt per omnia solute debent merito cogitare que dei sunt. Coniugate enim ex vinculo maritali compellunt cogitare ut viri suis placeant. Sic virgines deo dicere debent deo intendere et quomodo placeat sponso suo. Tertium ibi. ut sit sancta corpore et spiritu. In hoc tangit finem congruentem. Ad hunc enim finem omnes sacre virgines. cogitationes. locutiones et operationes suas debent dirigere. ut sint sancte. quarum spiritus sanctus est. A quo et nullatenus in hoc maritali assumunt nisi et ipse sint sancte. Ad hoc studuit gloriosa virgo et martyr dorothea. sicut probat eius vita et miraculorum euidentia. que deus per eam operatur propter eam exhibet. et exhibebit clarificans eam totum mundum. ut ex hoc innotesceret quanta deuotione studuit ut corpore et spiritu esset sancta. Quam ideo deus posuit nobis in exemplum ut qui dominum Iesum qui exultauit ut gigas ad currendum viam imitari non possumus. puellam teneamus et delicatam imitemur. Quod autem ipsam in sanctitate sua imitari de-

De sancta dorothea

beam? vt nos similiter sim? sancti. docet nos beatus Bernardus, dicens. Tria sunt que faciunt hominem sanctum, victus sobrius, actus iustus, et sensus pius. In quibus tribus plena consistit perfectio. ¶ Est autem finis quod definiunt doctores sobrietatem moderatum usum temporalium circa solam necessitatem restrictus. Lius obseruancia licet difficilis videatur his qui in carne ambulat, facilis tamen est illis qui spiritualia bona gustauerunt, qui parua bona respectu maiorum et meliorum pro nihilo reputant. Quod expresse ostendit Gregorius, dicens. Dulce est esse in humanis rebus, sed ei qui adhuc nihil nouit de celestibus. Quia quanto minus eterna intelligit, tanto delectabilius in temporalibus requiescit. Sic qui iam cordis ore gustauit que sit illa dulcedo celestium bonorum, quanto illud dulce est quod intus habet, tanto ei in amaritudine vertitur omne quod foris sustinet. Et ideo facile est ei, imo delectabile ut foris prope deum, sobrius victus habeat qui dulciter intus pascitur. Ut ergo spiritus sancti presentia consolationes consequi valeamus, qui ralem habet in nos transfundere dulcedinem, necesse est ut per sobriam victum carnis consolationibus funditus renunciemus. Quia nullatenus iste cum istis miscetur. De quo Bernardus. Si animus habet unde delectetur extrinsecus, sine deliciis manet intus, ut ergo interiora nostra in deo proficiant, omnia exteriora de genere consolationum temporalium et carnalium per victum sobriam ampuemus, et sola necessitas ab omni superfluitate in omni usu temporalium sit restricta. Ex quibus verbis colligimus, quod non solum sobriam victum vocamus moderatam cibum et potus summptionem, sed omnium rerum ad usum nostrum pertinentium restrictionem. In quibus omnibus sobrietatem tenemus si eis moderate utimur. Quod non solum expedit religiosi, sed omni christiano proficit ad salutem. Quia sicut per gulam primi parentis et nos de illis paradisi gaudiis sumus expulsi. Sicut ait Gregorius. Sic per parsimoniam et sobrietatem recte viuendo nos regredi oportet, ut fiat nobiscum si cur de rebus magis dicitur Math. ij. Per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Et ideo sicut diligimus patriam a qua cecidimus per gulam in omnibus vitandis victus

sobriam habeamus? ut ad eam reuertamur. Omnis autem sobrius usus consistit in temporalium moderata fructione, in exteriorum sensuum disciplinata gubernatione, in interiorum motuum cauta et vigilanti cohibitione. ¶ **S** Primo dicitur. Sobrietatem circa usum temporalium stat in eo quod in omnibus quibus vti oportet tamen ad vitam conseruandam utamur, ut est cibus, potus, sumptus, vestes et similia, et omnem superfluitatem ex omnibus his ampuemus. Et hec sobrietatem pauperum voluntaria vocat, de qua dicitur Proverbiorum, xij. Est pauper cum tamen in multis sit diuitijs. De hac etiam sobrietate dicit Bernardus. Felix finis temporis viator, qui suorum beneficiorum curam sine qua transire non posset, in obsequium suum scit conuertere et vti ad utilitatem. ¶ Secundo sobriam usum debemus tenere in usu sensibiliu et sensuum, ut omnes sensus corporis a rebus vanis et nociuis cohibeamus? et ad sola necessaria ordinemus. Sicut fecit Job, qui dicit. Depigi fedus cum oculis meis, ne cogitarem de virgine, ut dicitur Job, xxxi. c. et sic de alijs sensibus. Unde Bernardus. Dabeat homo dei sensus suos extertores non duces sed seruitores, ut dicat huic, vade, et vadit, et alio, veni, et venit, et seruo suo, fac hoc et facit absque contradictione. Et subdit, quod magnus est qui usum sensuum suorum non uult expendere in suam salutem et utilitatem, et omnes in obsequium christi scit conuertere et ordinare. Et talis optime sibi credendus est in quacumque multitudine conuertetur. ¶ Tertio sobriam usum teneamus? in usu motuum interiorum, omnes motus illicitos in suis principijs cohibentes, hoc enim maxime placet deo. Quod pulchre figuratur legimus, i. Regum, xxxi. c. Ubi dicitur philistei ad regem suum. Quomodo hic melius poterit placare dominum suum, quam in capitibus nostris. Sic demones plantantes intra nos motus illicitos dicere possunt, quomodo quis placare potest melius dominum suum quam si principijs talium motuum resistat. Quod cum quis facit, facilius potest eos euadere. Et hoc vtiq; stat in potestate nostra Gene. iij. Subter te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius. Quod exponens Bernardus dicit. Potest quidem diabolus excitare in nobis reprobis motus, sed in nobis si volumus dare sensibus, Reo ei in hac certamine deus

no 47

inuitus. De hoc triplici vsu dicit postillator
sup illud Prouer. **U**l' gratiosa iucit glaz
Merito laudanda est mulier que res do/
mesticas ad utilitatem. familia ad honesta/
tem. et seipam ad moru honestatem bene re/
git. Sic ania deuota est gloriosa viro suo.
id est. deo que pdicta tria sub decenti mo/
deramine bñ regit ordinar et disponit. Nā
per hoc q dicit res domesticas tangit re/
rum fruitionez. p hoc q addit familia tan/
git sensuum gubernationem. p hoc vero q
concludit seipam. tangit interioru motu
cohibitionem. ¶ **S**ecundu quod
iuxta Bernardu nos iustificat vel sanctifi/
cat est iustus actus. Tunc autē actus no/
stri iustificat nos. cū circa proximos no/
stros iuste agamus. Ut ergo actus nros
proximis exhibendos virtute iusticie in/
formemus. inspiciendū est illud gloriosuz
exemplar quod est de⁹. vt fm formā quam
nobis ipse in seipo et in proximo agendo p/
posuit. nostros actus vt iusti fiant ordine/
mus. **D**ei em filius in carne veniens. se to/
tum et omnia que habebat. hoc est res cor/
pus et animā pro nobis posuit. De reb⁹ di/
citur Hieremie. xii. Reliqui domū meam.
dimisi hereditatem meā. Et Apokolus. ii.
Corinthioz. viij. Scitis quoniam propter
vos egenus faci⁹ est cum diues esset. vt ei⁹
inopia diuites essetis. De corpe dicit Isa.
l. Corpus meum dedi percutientibus et.
De anima iteruz dicit Hieremie. xii. Dedi
dilectam animā meam in manus inimico/
rum meozū. His ergo tribus taliter vt di/
ctum est pro nobis posuit dicit Exodi. xxxv.
Inspicez fac fm exemplar quod tibi in mon/
te monstratum est. id est. in christo. Et Jo/
sue. ii. Quomō ego feci misericordiaz vobi/
scum. et vos faciatis. Si ergo act⁹ nostros
iustificare volumus debem⁹ et nos res cor/
pus et animā pro fratrib⁹ ponere. De reb⁹
dicit. j. Johis. iij. Qui habuerit substantiā
huius mundi. et viderit fratrem suum necessi/
tatem patientem et clauerit viscera sua ab
eo. quomō caritas dei manet in eo. De cor/
pore vero ponendo. habemus exemplum
in christo. Qui factus est p nobis obediēs.
deo patri vsq ad mortem. De anima dicit
iterum. j. Johānis. iij. Sicut ille animā su/
am posuit pro nobis. ita et nos debem⁹ ani/
mas ponere p fratrib⁹ nostris. Incipien/
tes ergo ab ultimo. hoc est. ab anima. eo q

ab illa tanq̄ a radice cetera ortuz habent.
Nemo em res vel corpus pro proximo po/
nit. nisi per caritatem prius ponat animā
suam. ¶ **P**rimo ergo si iustificari cupim⁹.
actus nostros ad exemplar christi ponamus.
p proximo animas nostras nō vt de/
us qui in cruce moriens p nobis animam
suā dedit. sed sic ponamus vt quod salubre
est anime hoc proximo exhibeam⁹. Et hoc
fit cū eum ex omni corde veraciter diligi/
mus. vt videlicet fm regulas legis natura/
lis ei nolimus quod nobis fieri minime
cupimus. Et quod nobis fieri velimus ei
similiter faciam⁹. Et iste est facillimus mo/
dus ponēdi animā pro fratrib⁹. Ad quod
saluator condescendēs infirmitati nostre
hortatur nos Johis. xij. dicēs. Hoc est p/
ceptum meū vt diligatis inuicem sicut dile/
xi vos. Nam omnia que deus p nobis posu/
it et exhibuit. caritas eum vt gebat. quam si
solā haberemus facillime imo gaudenter
res et corpus et animā pro fratrib⁹ ponere/
mus. ¶ **S**ecūdo si actus nostros iustifi/
cari volumus ad exemplar christi. ponam⁹
pro fratrib⁹ nostris corpus nostrū. Quod
si sicut christ⁹ in mortē dare non possum⁹.
saltem omnes actus de corpore possibiles
vt sunt verba consolatiōis. actionis. exhor/
tationis. de malo reprehensionis. deuore
orationis. benigne conuersationis ipis et
hibeamus. et quecuq̄ alia fidei exhibitiō/
ne corporis eis exhibere possumus facia/
mus. taliter agentes vt omnū mores be/
nigna caritate portemus. vt de quolibz no/
stro verificari poterit illud. ij. Machabeo/
rū. xv. Hic est fratru amator et populi iura/
el. hic est qui multū orat pro populo et.
¶ **T**ertio si iustificari cupimus. actus no/
stros ad exemplū christi ponamus. res no/
stras per opera misericordie proximo im/
partiamur. Que subuentio raro ē deo acce/
ptior q̄nto res impariēde iusti⁹ habentur
laboriosius acquirunt. tenuius possident.
Quod in scriptura ostēdit euidēt. Quia
munus Abel ex iusta acquisitione oblatū.
Aqua David ex laborioso itinere et pericu/
loso deo libata. Et minuta vidue ex tenui
possessione sacrificata. deo fuerūt a deo gra/
ta et accepta. vt in sacra scriptura eternali/
ter sint memorie cōmendata. Nec reruz pe/
nuria quēcuq̄ poterit excusare. qz ab vno/
quoqz hoc requirit quod habet Tob. iij

In festo cathedre s. Petri

Si multū tibi fuerit habundāter tribue.
Si exigūz hoc impartire. Quod si nihil ali-
ud habent? saltem potū aque frigide exhibe-
amus. pro q̄ merces a domino est p̄mis-
sa. Quod si illud nō fuerit. saltem affectū bo-
ne voluntat̄ exhibere nō negligam⁹. Quia
sic dicit Gregor⁹. *Loz z nō substantiā pen-
sar deus. nec attendit quantū sed ex quan-
to offeratur. nec vnq̄ manus vacua erit a
munere si archa cordis repleta fuerit bo-
na voluntate.* **T**ertū principale
quod s̄m Bernardū nos sanctificat est pi-
us sensus. P̄m autē talis sensus dicitur in
ternam deuotionem que deo aspirate tan-
tum innalescit vt in ea dei p̄sentia feliciter
sentiat̄. Cū enim s̄m Bernardū sit cul-
tus dei. z maxime talis cultus qui agitur ī
affectu. hic vnq̄ cultus instantū proficit. vt
deus in eo sua mirabilia operet. Iusto er-
go nomine pius sensus dicit̄. pius ex pie-
tate diuina. sensus a sentiendo. per hoc in-
tenditur q̄ ille cultus in aīma sentiat̄. Et
hec videlicet deuotio licet in nostra pote-
stare minime sit nec in beatorū quasi ex no-
bis ip̄is per piū sensum sanctificari. pos-
sumus tamē aliquid per hanc gratiā me-
reri vt ab ea tanq̄ ab infimo incipientes.
tandem aliquādo ad hanc gratiā veniam⁹.
Sunt autē tres gradus per quos in hāc
gratiā ascendimus. scilicet per purum in-
tellectum. operis effectum. z diuinū affe-
ctum. Si hec tria in deū ordinamus hāc
gratiā consequemur. P̄mo ergo exercea-
mus nos ad deū per intellectū. ip̄m p̄ in-
geniā memoriā ad deum erigentes. vt vide-
licet sine intermissione deū cogitem⁹. hoc
enim omnes possumus. nec est aliquis qui
se de hoc valeat excusare. Et ideo hoc fir-
missime est mandatū Deuter. viij. *Cane
ne vnq̄ obliuiscaris dñi dei tui.* Et Tho-
bie. iij. *Om̄ibz diebz vite tue in mente ha-
beto deū.* Et Proverbior. iij. *In omnibz
vijs tuis cogita illū.* Et Psalmista. *Adhe-
reat lingua mea faucibus meis. si non memi-
nero tui.* Et sic cogitatio ab infimis rele-
uetur. eo q̄ terrena inhabitatio deprimit
sensum multa cogitantes. Iterū releuetur
si iterū defluat ad terrena. Et sic nostra co-
gitatio debet esse apud deū cōtinua. Quō
faciebat Job. qui dicebat. *Ad deum stillat
oculus meus.* Intellectū oculū suū vo-
cans. quē ad deū stillare dixit. eo q̄ nō con-

tinue sed p̄ interuāsa tempora ad deū ere-
xerit. z sic nos debemus similiter facere.
Secundo exerceamus nos in deo per ope-
ris effectum. vt operari incipiam⁹ omnia
que Iesus christ⁹ in sua cōuersatione no-
bis. posuit faciēda. Ad hoc em̄ induit ho-
minē vt ip̄m pro viribz imitemur ex eo pro-
uocati. Ad hoc dicit Luce. xij. *Ego dispo-
no vobis sicut disposuit mihi pater meus
regnū. q̄si diceret. Sicut ego descendēs a
patre z veniens in mundū non nisi p̄ labo-
res z sudores doloresq̄. patres disponen-
te ad eum redeo. sic ego disponā vobis. vt
si post me ad eū venire cupitis. eiusdez vesti-
gijs incedatis. non declinādo ad dexteraz
neq̄ ad sinistrā.* In q̄si fideliter agim⁹ ni-
hil de contingentibz omitteat̄. z in h̄ mere-
bimur vt nobis cōmunicet suā diuinitatē.
Ut sicut amara sui hominis imitādo bibi-
mus. sic etiā sue diuinitatis dulcia degu-
stemus. Tertio exerceam⁹ nos in diuio af-
fectu quā ex dei p̄sentia inflari diuinū cō-
sequimur. Et ideo vt verius dicam⁹. nō ex
nostro exercitio sed ex dei beneficio tanq̄
principiū predicatorū accipiam⁹ illud do-
num. Talis diuin⁹ affectus operat̄ in no-
bis ardente dilectionem. sapiētie illustrati-
onem. sp̄s sancti nobilissimaz consolatio-
nem. z multa similia. q̄ nemo ad dignū ve-
raciter poterit explicare nisi domino Iesu
xpo operante. Hanc gratiā cōferat nobis
pater z filius z sp̄s sanctus. Amen.

In festo cathedre s̄c̄i Petri
Sermo XVII.

Laudent eum in
ecclesia plebis z in cathedra
seniorū laudent eum. Ps̄. cxi.
Dicit beatus Gregor⁹. Quāto electi z dile-
cti dei amplius diligunt. tanto in tritura
p̄secutionis durius conterent̄. Sed quia
beatus petrus in celesti patria vt catholice
z religiose credit̄ in multis est p̄ceret̄ sub-
limatus. ideo oportuit vt in hac vita du-
ros etiam sustineret cruciatus. **P**ro-
pter quod sciendū. Anteq̄ perue-
nir̄ ad celestis patrie exaltationem. tri-
bus vicibus z modis super terraz legitur
exaltatus. Fuit enim exaltatus primo p̄
electionem. Secundo per operationem.
Tertio per passionē. **P**rimo dico bea-
tus petrus a fidelibus christi z ab ecclesia